

Csaba László: Már a kormányválság előtt szétesett az államigazgatás

2008. április 3. csütörtök 08:29:59

A kormányválságtól és a kisebbségi kormányzástól nem kell különösebben tartani, mondta el az mfor.hu-nak adott interjújában Csaba László. A közgazdász professzor szerint még haszna is lehet mindezeknek, hiszen megszűnhet a gazdasági szereplőket leginkább zavaró kormányzati hiperaktivitás.

- Sokan féltik nemzetközi és hazai megítélésünket a kormányválság hatásaitól. Reális veszély ez?

- Sem a külföldi, sem a belföldi piacok megítélése nem fog drámaian változni a kormányválság hatására, hiszen a befektetők idáig sem bíztak nagyon a kabinet eltökéltségében. Másrészt a mostani bizonytalanság jobbára csak lélektani jelentőségű, hiszen a konstruktív bizalmatlansági indítvány intézménye lehetővé teszi, hogy a kormány helyén maradjon a ciklus végéig.

Annak idején Boross Péternek mindössze harminc százaléka volt az Országgyűlésben, mégis meg tudott egy költségvetést szavaztatni.

- Mások azzal érvelnek, hogy elakadnak a reformok.

- Egy kisebbségi kormány semmivel se "bénább kacsa", mint bármelyik más kormány. Az igazán nagy változtatásokhoz kétharmados többség kellett volna. Kisebbségi döntésekhez, mint például hogy építsenek egy hidat, vagy becsukjanak egy vidéki főiskolát, idáig is elég volt a kormányzati hatáskör.

Vagyis akármi történik személyi és koalíciós ügyekben, a kormányzás lehetősége továbbra is fennmarad. Ezért is érthetetlenek azok a londoni vagy brüsszeli vélemények, amelyek azt sugalmazzák, hogy idáig mentek a reformok, de most majd elakadnak.

- Van egy harmadik érv is, miszerint a kormány letér majd a Konvergencia Programról, és abból csak bajok származhatnak.

- A gazdaság sem a kormányválság hatására fog letérni a Konvergencia Programban lefektetett pályáról. A 2006-ban felvázolt tervek értelmében mára már a dinamikus növekedés szakaszába kellett volna lépnie az országnak. Azonban messze nem akkora a foglalkoztatottság, nagyobb az infláció, magasabb az irányadó kamat, mint ahogy elképzelték. Vagyis kár félteni a Konvergencia Programot, hiszen már rég csak papíron van érvényben. Annyi azonban kijelenthető, hogy a közvetlen pénzügyi összeomlást sikerült elkerülni.

- A költségvetési lazítás réme is előkerült, amire egyébként a koalíció fennmaradása esetén is jó esély lenne. Lesznek nagy osztogatások?

- Az esetleges költségvetési lazítások kapcsán érdemes idézni Veres János pénzügyminisztert, aki nemrégiben jelentette ki, hogy nincs szükség további megszorításokra. Ennél nagyobb lazítást el lehet képzelni?

Azonban a 2002-es nagy osztogatáshoz hasonló intézkedésekhez a kormánynak nincs elegendő mozgástere. Ugyanakkor egy erőteljes szigorításnak sincsenek meg a feltételei, mivel nincs elegendő parlamenti támogatottság hozzá. A kormány esetleg kitalálhat ezt-azt, de politikai erő hiányában úgysem tudja végrehajtani.

- Egyes londoni vélemények szerint a közeljövőben akár tíz százalékos is lehet a jegybanki alapkamat.

- Ez abszolút túlzás, és erre semmi ok sincs a mai ismeretek szerint. Azért a nemzetközi pénzügyi válságnak közel sincs vége, és még lehetnek csontvázak a szekrényben, valamint kemény dolgok kerülhetnek napvilágra. Ám ez teljesen független a magyar kormány helyzetétől. Ha kétharmados többség lenne, akkor sem tudna tenni a kabinet a nemzetközi pénzügyi turbulenciák ellen.

Az MNB 50 bázisponttal növelte a kamatot, az amerikai irányadó kamatláb pedig már 2,5 százalékra csökkent. Ennek a kamatkülönbségnek elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy az államot minden további nélkül lehessen finanszírozni, vagyis államcsőd veszélye nem fenyeget.

- Az egészségbiztosítási törvényt nemrég fogadta el a koalíció. Most úgy tűnik, hogy életbe se fog lépni. De hasonló lehet a helyzet az adóreformmal kapcsolatban is.

- Ezt a törvényt feltehetően el fogják felejteni, ami mindkét oldalnak jó lesz. Az SZDSZ elmondhatja, hogy a szocialisták semmit se változtak, és nem hagyták az ő "nagy ívű" elképzeléseiket megvalósulni. Az MSZP ugyanakkor megfogadhatja azokat a tanácsokat, hogy választóiknak úgysem kell magántőke az egészségügyben.

Gyurcsány Ferenc tervei szerint mintegy 120 milliárd forintos adócsökkenés lenne, ami önmagában is jelentéktelen szám. Szóval itt sem kell azt gondolni, hogy az adóreform a kormányválság miatt esne kútba. Rég nem állja meg a helyét az az érvelés, hogy a szakmaiságot a politika nem engedi kibontakozni. Szó sincs arról, hogy itt lendületes reformpolitika folyt volna, amit a népszavazás és a kormányválság tört volna ketté. A reformról csak lendületes fecsegés folyt.

- Egyre elképesztőbb az uniós nagyprojektek körül kialakult botrány. Állítólag a kormány egyetlen pályázatot sem nyújtott be. Ön mint uniós szakértő mit tud erről?

- Az uniós nagyprojektek sorsáról alig lehet tudni valamit. Először a Magyar Nemzetben jelent meg a hír, hogy nem küldték el Brüsszelbe a szükséges anyagokat. Ezt egyből cáfolták, mondván, nem arról a dokumentumról van szó, nem euróban számoltak, hanem frankban, de a dolog érdemi részét senki sem tagadta.

- Ilyen trehányységnek mi lehet az oka?

- Ebből is látható, hogy teljesen szétesett az államigazgatás. Biztos lehetne valakit találni, hogy megírja a kilenc pályázatot, de erre feltehetően nem érkezett felkérés. Tiszta káosz van, ki azt csinálja, ki ezt, valaki azért késik, más pedig azért nem adja le időben az anyagokat. Senki nem tudja, kit rúgnak ki, kit vesznek fel. Nemrégiben a számvevőszék elnöke fejtette ki, hogy túl gyors a fluktuáció az államigazgatásban. A bürokratikus munkához kell valamiféle stabilitás és kiszámíthatóság, ami az utóbbi években nem volt.

De nem csak az EU-pénzek lehívásával van gond. Emlékezzünk csak az adótörvényekre, amelyek már rég érvénybe léptek, de maguk az adószakértők sem tudták, mi van az ÁFA-val vagy a fordított adókkal.

- Azt lehet tudni, hogy tavaly mennyit sikerült lehívni a közösségi alapokból?

- Tavaly is elkéstek a pályázatok benyújtásával, és csak a tizedét sikerült megszerezni a várt összegnek. De visszatérve az előző témához, ha valakit egyszer megbíznak projektek kidolgozásával, akkor van esély, hogy elkészülnek és esetleg az Unió is jóváhagyja őket.

- De a kormányzat az EU-pénzekre alapozta a gazdasági növekedést.

- Ezekre a forrásokra nem a fellendülést alapozták, hanem csak a propagandát. A választások idején hangoztak el ilyen kijelentések, amiket - úgy tűnik - néhányan komolyan vettek. Ha mindent le tudnánk hívni, az is csak egy százaléka lenne a GDP-nek, ami önmagában nem elegendő arra, hogy mozgósítsa a gazdaságot.

- Az ilyen gikszerék kisebbségi kormányzás esetén még inkább szaporodni fognak?

- Közel sem biztos, mert a folytonos kísérletezés nem az MSZP sajátja, az inkább a miniszterelnök személyéből és közvetlen környezetéből ered. Meg egy kicsit az SZDSZ politikája is lehet, amelynek kicsi támogatottsága miatt mindig valami újat kell kitalálni.

Vagyis, ha kilép az SZDSZ, akkor megszûnhet a lakosságot és a vállalkozókat leginkább zavaró hiperaktivitás. És ha a kormány békén hagyja az embereket, akkor hihetetlen javulás lesz a jelenlegi helyzethez képest. Persze az ilyen Kádár-kori nyugalomhoz alacsony növekedés társul.

Varga M István